

Legislative v práci nutričního terapeuta se specializací

I. Ochrana veřejného zdraví

Mgr. Aleš Peřina, Ph. D.

Co je veřejné zdraví?

- Zdravotní stav skupin obyvatelstva, veřejný zájem či prospěch, společenská potřeba, která se vždy nemusí nutně překrývat s potřebami všech individuů. Realizuje se v určitém kontextu politické orientace a společenského rozvoje a směřuje k řešení aktuálních problémů společnosti (*Heger, 2012*)

Struktura hygienické legislativy

- Přímou použitelné předpisy ES (nařízení)
- Směrnice ES
- Zákony
- Vyhlášky
- Nařízení vlády
- *Metodické pokyny a výklady ministerstev*



Na začátku všeho stojí stavba

- Stavební zákon (zák. č. 183/2006 Sb.)
 - Povolení staveb
 - OOVZ jako dotčený orgán dle § 77 z. č. 258/2000 Sb. Vydává závazné stanovisko
- Vyhláška č. 268/2009 Sb. O obecných technických požadavcích na stavby
 - Zásobování vodou, odvádění odpadů, větrání, vytápění, osvětlení, ochrana před hlukem a vibracemi a zejména speciální požadavky podle typu stavby mají i hygienická a epidemiologická hlediska
- Kolaudace

Zákon č. 258/2000 Sb. O ochraně veřejného zdraví

- Veřejným zdravím je zdravotní stav obyvatelstva a jeho skupin. jako veřejný zájem
- Zákon stanoví práva a povinnosti fyzických osob v OVZ, soustavu orgánů státní správy a působnost dalších orgánů státní správy
- Státní správu zajišťují orgány ochrany veřejného zdraví (OOVZ)
 - Ministerstvo zdravotnictví, Krajské hygienické stanice, zdravotní ústavy a Státní zdravotní ústav
 - Ministerstvo obrany a ministerstvo vnitra
- Při výkonu státního zdravotního dozoru dozírají, zda osoby plní povinnosti stanovené k ochraně veřejného zdraví

Orgány OOVZ

- **Krajské hygienické stanice** jsou správními úřady. V čele krajské hygienické stanice je ředitel. Zřizují se ve všech krajských městech s územními pracovišti v okresních městech
 - Vykonávají státní zdravotní dozor nad dodržováním zákazů a plněním dalších povinností stanovených platnými právními předpisy
- **Zdravotní ústavy** jsou zdravotnickými zařízeními. Provádějí:
 - Vyšetřují a měří složky životních a pracovních podmínek, provádějí poradenskou činnost, pracovní-lékařské služby, přípravu podkladů pro hodnocení a řízení zdravotních rizik a specializovanou diagnostickou péči v oborech mikrobiologie, imunologie, alergologie, parazitologie, gentoxikologie, cytogenetika aj; realizují místní programy výchovy ke zdraví

Obsah zákona č. 258/2000 Sb.

- Hlava I. práva a povinnosti osob
 - Pojmy
- Hlava II. viz dále
- Hlava III. Předcházení vzniku a šíření infekčních onemocnění
 - Díl 1. Očkování a spolupráce orgánů ochrany veřejného zdraví s poskytovateli zdravotních služeb
 - Díl 2. Ochranná dezinfekce, dezinsekce a deratizace
 - Díl 3. Postup při zjištění výskytu infekčního onemocnění
 - Díl 4. Podmínky vyšetřování nákazy vyvolané virem lidského imunodeficitu
- Hlava IV. Další povinnosti osob
- Hlava V. Státní správa v ochraně veřejného zdraví

Obsah zákona č. 258/2000 Sb.

- Hlava II. – Péče o životní a pracovní podmínky
 - Díl 1: Voda a výrobky přicházející do přímého styku s vodou, chemické látky, chemické směsi a vodárenské technologie, koupaliště a sauny
 - Díl 2: Podmínky pro výchovu, vzdělávání a zotavení dětí a mladistvých, podmínky vnitřního prostředí stavby a hygienické požadavky na venkovní hrací plochy pro hry dětí
 - Díl 3: Hygienické požadavky na provoz zdravotnických zařízení a některých zařízení sociálních služeb
 - Díl 4: Hygienické požadavky na výkon činností epidemiologicky závažných a ubytovací služby
 - Díl 5: Hygienické požadavky na předměty běžného užívání
 - Díl 6: Ochrana před hlukem, vibracemi a neionizujícím zářením
 - Díl 7: Ochrana zdraví při práci
 - Díl 8: Nakládání s nebezpečnými chemickými látkami a chemickými směsmi

Pitná voda

- Pitnou vodou je veškerá voda, která je určena k pití, vaření, přípravě jídel a nápojů, voda používaná v potravinářství, voda, která je určena k péči o tělo, k čištění předmětů, které svým určením přicházejí do styku s potravinami nebo lidským tělem, a k dalším účelům lidské spotřeby, a to bez ohledu na její původ, skupenství a způsob jejího dodávání.
- Hygienické požadavky na zdravotní nezávadnost a čistotu pitné vody se stanoví hygienickými limity mikrobiologických, biologických, fyzikálních, chemických a organoleptických ukazatelů, které jsou upraveny prováděcím právním předpisem.
- Hygienické limity se stanoví jako nejvyšší mezní hodnoty, mezní hodnoty a doporučené hodnoty (min., přijatelná nebo optimální koncentrace látky).

Hygienické požadavky na provoz škol a školských zařízení (díl 2 zákona)

Režim dne zohledňující věkové a fyzické zvláštnosti dětí a mladistvých, podmínky jejich pohybové výchovy a otužování, podmínky odborného výcviku a učební praxe, režim stravování včetně pitného režimu upraví zařízení pro výchovu a vzdělávání v provozním řádu.

Hygienické požadavky na
provoz zdravotnických
zařízení a některých zařízení
sociálních služeb (díl 3 zák.)

- Osoba poskytující péči
- Povinná hygienická a protiepidemická opatření k předcházení vzniku a šíření infekcí spojených se zdravotní péčí; při výskytu infekce nebo podezření na ni zjistit příčiny, zdroje a zajistit protiepidemická opatření, hlášení
- Povinnost stanovit podmínky ošetřování fyzických osob, režim dne a režim stravování v provozním řádu
- Při manipulaci se stravou se postupuje podle vyhl. č. 137/2004 Sb. a Nařízení ES č. 852/2004
- Zajistit zásobování vodou, úklid, režim prádla a odpadů, výkon a kontrolu dezinfekce, sterilizace a vyššího stupně dezinfekce
- Provozní řád musí být schválen OOVZ.

Hygienické požadavky
pro výkon činností
epidemiologicky
závažných (díl 4 zák.)

- Provozování stravovacích služeb, výroba potravin a jejich uvádění do oběhu, výroba kosmetických přípravků, provozování úpraven vod a vodovodů, provozování holičství, kadeřnictví, pedikúry, manikúry, solária, kosmetických, masérských, regeneračních nebo rekondičních služeb, provozování živnosti, při níž je porušována integrita kůže
- Povinnost mít u sebe zdravotní průkaz a znalosti
- Povinná evidence: HACCP (potraviný) nebo provozní řád (ostatní epid. závažné činnosti)
 - HACCP musí být auditován auditorem
 - Provozní řád musí být schválen OOVZ

Ochrana zdraví při práci (díl č. 7 zákona)

- Podle míry výskytu faktorů, které mohou ovlivnit zdraví zaměstnanců, a jejich rizikovosti pro zdraví se práce zařazují do 4 kategorií:
 - Označení práce
 - Název a umístění pracoviště
 - Hodnocení expozice fyzických osob
 - prach, chemické látky, fyzická zátěž, záření, hluk, vibrace, pracovní poloha, zátěž teplem, zátěž chladem, práce s biologickými činiteli, psychická zátěž, zraková zátěž, práce v hyperbarické komoře
 - Délka směny a režim střídání směn
 - Počet zaměstnanců
 - Opatření přijatá k ochraně zdraví zaměstnanců
 - Návrh kategorie
 - *1. kategorie*

Rámcový obsah provozního řádu

- Dle vyhl. č. 306/2012 Sb. – zdrav. zařízení nebo vyhl. č. 137/2004 Sb. – ostatní epidemiologicky závažná činnost
 - Vymezení druhu a rozsahu činnosti
 - Stavebně-technické zabezpečení
 - Umístění, dispozice, voda, větrání, osvětlení, hluk...
 - Křížení činností
 - Osobní a pracovní oděv a jiné potřeby, návštěvy
 - Ve zdravotnických zařízeních a USP epidemiologické hledisko příjmu a ošetřování pacientů, individualizace pomůcek
 - Péče o zařízení a přístroje
 - Pravidla úklidu a dekontaminace prostředí
 - Ve zdravotnických zařízeních a USP zacházení s biologickým materiálem a odpadem, který je biologickým materiálem kontaminován; dezinfekce, sterilizace.
 - Manipulace s odpady s ohledem na nebezpečné vlastnosti
 - Požadavky na pracovníka a osobní hygiena
- 📍 Vzory často ke stažení na stránkách příslušných KHS.*
- ? Provozní řád zařízení Nutričního specialisty?*

Stravovací služba (díl 4, § 23 zák.)

- Stravovací službou je výroba, příprava nebo rozvoz pokrmů za účelem jejich podávání v rámci živnosti *hostinská činnost*, ve školní jídelně, menze, v dětské skupině, při stravování osob vykonávajících vojenskou činnou službu, fyzických osob ve výkonu vazby, trestu odnětí svobody a zabezpečovací detence, v rámci zdravotních a sociálních služeb včetně lázeňské léčebně rehabilitační péče, při stravování zaměstnanců, poskytování občerstvení a za účelem podávání pokrmů jako součásti ubytovacích služeb a služeb cestovního ruchu.

Stravovací služba (díl 4, § 23 zák.)

- Musí vyhovovat hygienickým požadavkům na umístění, stavební konstrukci, prostorové a dispoziční uspořádání, zásobování vodou, vytápění, osvětlení, odstraňování odpadních vod, větrání a vybavení
- Provozovatel je povinen **používat** jen látky, suroviny, polotovary a potraviny, které vyhovují požadavkům stanoveným zvláštními právními předpisy, **dodržovat podmínky** pro výrobu, přípravu, rozvoz, přepravu, značení, skladování a uvádění pokrmů do oběhu a **zajistit**, aby podávané pokrmy měly odpovídající smyslové vlastnosti a splňovaly výživové požadavky podle skupiny spotřebitelů, pro které jsou určeny,

Vyhláška č. 137/2004 Sb. v platném znění

- Změna vyhl. č. 602/2006 Sb. upravuje už jen:
 - některé podmínky uvádění pokrmů do oběhu (60 st. C)
 - některé podmínky označování pokrmů
 - výrobce, název a množství, lhůty, skladovací podmínky, druh diety podle typu produktu a cílového adresáta s cílem zajištění sledovatelnosti)
 - zvláštní podmínky pro přípravu a podávání pokrmů v rámci zdravotních a sociálních služeb
 - Kojenecká strava, mateřské mléko, tekutá výživa a výživa aplikovaná gastrickou sondou
 - způsob stanovení kritických bodů a jejich evidence,
 - postup při odběru a uchování vzorků
 - zásady osobní a provozní hygieny

Zákon o přestupcích

- Přestupkem je zaviněné jednání, které porušuje nebo ohrožuje zájem společnosti a je za přestupek výslovně označeno
- Některé přestupky
 - Podání nebezpečného pokrmu (3 mil. Kč)
 - Poskytování strav. služby v nevyhovující provozovně (3 mil. Kč)
 - Nedodržení zásad provozní hygieny (2 mil. Kč)
 - Nezajištění uplatnění znalostí zaměstnancem (2 mil. Kč)
 - Nedodržení požadavků na přijetí potravin, uložení potravin, ochranu před kontaminací, na udržování teplot a provedení tepelného ošetření, balení, regulaci škůdců (2 mil. Kč)
 - Nevytvoření postupů založených na zásadách HACCP (1 mil. Kč)
 - Nedodržení hyg. požadavků pro příjem nebo ošetřování fyzické osoby ve zdrav. zařízení, zásobování vodou, úklid, dezinfekci nebo sterilizaci (1 mil. Kč)
 - Nedodržení požadavků na zásobování vodou (500 tis. Kč)
 - Nedodržení hyg. požadavků na provoz prádelny, ve které se pere zdrav. prádlo (500 tis. Kč)
 - Nezajištění, aby pokrm splňoval výživový požadavek (100 tis. Kč)
 - Nezajištění školení (50 tis. Kč)
 - Nezajištění požadavků na likvidaci odpadů (10 tis. Kč)

Další související problematika

- Kvalita potravin (zákon č. 110/1997 Sb. o potravinách a „komoditní vyhlášky“)
- Hospodářství, finance, místní rozvoj (např. Zákon o regulaci reklamy, Zákon o ochraně životního prostředí, Zákon o odpadech, Stavební zákon)
- Ochrana zdraví při práci (Zákoník práce, NV č. 361/2007 Sb., podmínky ochrany zdraví při práci)
- Forezní odpovědnosti (Trestní zákoník):
újma na zdraví z důvodu porušení hygienických zákonů
 - (který zákon je vlastně hygienický 😊)

Citace právních předpisů

- Legislativní pravidla vlády, hlava VI.
- **Citace úplná:** Zákon č. 258/2000 Sb. o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů
- **Citace zkrácená:** Zákon č. 258/2000 Sb.
- **Citace slovní:** Zákon o ochraně veřejného zdraví
- Novelizovaný předpis: Zákon ... ve znění pozdějších předpisů

Závěr

- Legislativa vytváří právní prostředí a pravidla pro výkon činností. Chrání osoby
 - Činnost vykonávající (pracovníky, zaměstnance)
 - Z činnosti mající prospěch (osoba čerpající službu stravovací, zdravotní aj.)
 - Činností dotčenou (sousedy).Toto všechno se děje ve veřejném zájmu.